

Студија

**за утврдување на оправданоста за објавување јавен
конкурс за доделување дозвола за радио емитување на
локално ниво, на подрачјето на град Куманово**

**Скопје,
август 2016**

СОДРЖИНА

ВОВЕД	3
1. ОПРАВДАНОСТ ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ЈАВЕН КОНКУРС ЗА ДОДЕЛУВАЊЕ ДОЗВОЛА ЗА РАДИО ЕМИТУВАЊЕ НА ПОДРАЧЈЕТО НА КУМАНОВО	4
1.1. ПОСТОЈНА ПОНУДА.....	6
1.2. ПОТЕНЦИЈАЛ НА ПАЗАРОТ	100
1.2.1. ПОТЕНЦИЈАЛНА ПУБЛИКА	100
1.2.2. ПОТЕНЦИЈАЛНИ ОГЛАСУВАЧИ.....	111
1.2.3. ЕКОНОМСКИ ПЕРФОРМАНСИ НА ПОСТОЈНИТЕ РАДИОСТАНИЦИ	144
1.2.4. ПОДАТОЦИ ОД МЕРЕЊЕТО НА СЛУШАНОСТА НА РАДИОСТАНИЦИТЕ	188
2. ЗАКЛУЧОЦИ И НАОДИ ОД СТУДИЈАТА	20

ВОВЕД

Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги има обврска, пред да распише јавен конкурс за доделување дозвола за радио или телевизиско емитување да изработи студија со која ќе ја утврди оправданоста за објавување на конкурсот (член 70 став 4 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги). Поточно, оваа законска одредба предвидува дека *„доколку согласно со Планот за доделување и користење на радиофреквенциите, или Планот за намена и распределба на капацитети на дигитален терестријален мултиплекс се утврди дека има слободни радиофреквенции, или капацитети Агенцијата ќе изработи студија со која ќе ја утврди оправданоста за објавување на јавен конкурс, а особено од аспект на исполнувањето на целта на овој закон, како и од аспект на потребите на публиката. За да ги утврди потребите на публиката за телевизиско или радио емитување во соодветната сервисна зона, како и за видот, односно форматот на програмските сервиси за кои треба да се објави конкурсот, Агенцијата може да спроведе јавно истражување“*. Оваа Студија е изработена за да се утврди оправданоста за објавување на јавен конкурс за доделување дозвола за радио емитување на локално ниво, на подрачјето на градот Куманово.

На 25.05.2016 година, до Агенцијата беше доставено „Писмо за намери за добивање дозвола за локална радиостаница во Куманово“ (наш бр.08-2958) од физичкото лице Шабедин Шабани од с.Матејче, Липково. На 26.05.2016 година, со писмен допис (наш бр.03-2979/1) Агенцијата побара информација од Агенцијата за електронски комуникации дали согласно со Планот за доделување и користење на радиофреквенциите има слободни радиофреквенции за територијата на градот Куманово. На 08.06.2016 година АЕК достави информација (наш бр.03-2979/2) дека *„...постои можност за доделување на фреквенција за емитување на локална радио програма на територијата на град Куманово“*.

Во оваа студија е направена анализа на постојната програмска понуда на радиостаниците на подрачјето на Куманово, како и анализа на пазарниот потенцијал и тоа на потенцијалната публика (вкупен број и демографски карактеристики на публиката), потенцијалните огласувачи, економските перформанси на постоечките радиостаници и анализа на податоците за нивната слушаност во претходната година.

1. ОПРАВДАНОСТ ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ЈАВЕН КОНКУРС ЗА ДОДЕЛУВАЊЕ ДОЗВОЛА ЗА РАДИО ЕМИТУВАЊЕ НА ПОДРАЧЈЕТО НА КУМАНОВО

Оваа студија е изработена за да се утврди оправданоста од објавување јавен конкурс за доделување дозвола за радио емитување на подрачјето на општина Куманово, и тоа од аспект на целите утврдени во Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, како и од аспект на потребите на публиката.

Целите на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги се утврдени во членот 2, согласно кој со имплементацијата на одредбите на овој закон треба да се обезбеди: развој на аудио и и аудиовизуелните медиумски услуги; промовирање на слободата на изразување; развој на независната продукција; поттикнување, унапредување и заштита на културниот идентитет, јазикот и традицијата на заедниците во Република Македонија, почитување на културните и религиозните разлики, поттикнување на културата на јавен дијалог меѓу граѓаните со цел да се зацврстува заемното разбирање и толеранција за унапредување на односите меѓу различните заедници; поттикнување на творештвото, образовниот и научниот развој; заштита на интересите на корисниците особено на малолетните лица; развој на медиумската писменост; транспарентен, независен, ефикасен и отчетен јавен радиодифузен сервис; транспарентно, независно, ефикасно и отчетно регулаторно тело во областа на аудио и аудиовизуелните медиумски услуги; техничко-технолошки развој на аудио и аудиовизуелните медиумски услуги, конвергенција со електронските комуникации и услугите на информатичко општество; поттикнување и развој на конкуренцијата во аудио и аудиовизуелните медиумски услуги и реемитувањето на програмски сервиси преку јавни електронски комуникациски мрежи и развој на економијата во Република Македонија.

При донесување на одлука за распишување оглас за доделување нови дозволи, потребно е да се води сметка за потребите на публиката, но истовремено и за економскиот потенцијал на пазарот, во смисла на тоа да се обезбедат услови за стабилно економско работење на субјектите на пазарот, а со тоа и подигнување на квалитетот на нивната програмска понуда. Оттука, при изработката на студијата, предвид се имаше основното правило дека на пазарот треба да функционираат доволен број субјекти кои ќе обезбедат разновидност и богатство на програмски содржини и различни извори на информации за публиката, но истовремено и услови за економско развивање на субјектите. Во таа смисла, јасно е дека доделување на нова дозвола е оправдано само доколку се процени

дека постојните медиуми остваруваат екстра профитабилност, што би значело дека е можно зголемување на бројот на медиуми без притоа да се намали квалитетот на програмската понуда, или пак доколку се процени дека начинот на работење на постојните медиуми не овозможува оптимално искористување на потенцијалот на тој пазар, односно дека со подобро работење би се остварувала поголема профитабилност, повторно без намалување на квалитетот на програмските содржини.

Од исклучителна важност при изработката на ваков вид студии е да се има предвид општествената важност на локалните медиуми – тие треба на граѓаните коишто живеат на подрачјето што го покриваат, да им обезбедат можност за отворена дебата за проблемите со коишто се среќаваат во секојдневието, што ќе придонесе за наоѓање начини за нивно решавање а со тоа и подобрување на квалитетот на животните услови во тоа подрачје. Подеднакво важна е и улогата на локалните медиуми во обезбедување информации за локалните случувања (културни, спортски и други случувања во подрачјето и нивното медиумско покривање), како и корисни сервисни информации (за водоснабдување, снабдување со електрична и топлинска енергија, прекини на сообраќајот во одредени делови од тоа подрачје и друго). Во Стратегијата за развој на радиодифузната дејност во Република Македонија за периодот од 2013 до 2017 година¹, што во 2012 година ја изработи Советот за радиодифузија на Република Македонија, сега Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, е наведено дека „...имајќи предвид дека локалните медиуми треба примарно да водат сметка за потребите на локалната публика, Советот за радиодифузија континуирано го потенцира значењето на локалните информации...“ и дека „...увидот во програмата на овие медиуми покажува дека само помал број меѓу нив обезбедуваат локални вести“. За надминување на ваквите состојби, во Акцискиот план за спроведување на Стратегијата, покрај другите е предвидена и мерката „да се мотивираат медиумите на локално и на регионално ниво да обезбедуваат информации за локални и за регионални теми и настани“, а за остварување на оваа мерка, предвидено е „да продолжи практиката при оценувањето на пријавите за доделување дозволи за линеарни сервиси на регионално и локално ниво повисоко да се бодуваат пријавите кои предвидуваат информации за локални и за регионални теми и настани“.

¹ Стратегијата за развој на радиодифузната дејност во Република Македонија за периодот од 2013 до 2017 година е достапна на веб страницата на на Агенцијата на следниот линк: http://avmu.mk/images/Predlog-Strategija-i-Akciski-plan_2.pdf

1.1. ПОСТОЈНА ПОНУДА

На подрачјето на градот Куманово радио програма емитуваат три локални радиостаници - Трговско радио-дифузно друштво АЉБАНА ПЛУС ДООЕЛ (РА Аљбана), Трговско радиодифузно друштво МУЗИЧКО РАДИО КМР ДООЕЛ (РА Бум) и Трговско радиодифузно друштво РАДИО БРАВО ДООЕЛ (РА Браво).

Радиостаниците Аљбана и Бум емитуваат програмски сервиси музичко-говорно радио од општ формат, а радиостаницата Браво програмски сервис говорно радио од општ формат во кое застапените видови програми остваруваат најмалку две од трите медиумски функции².

Реден број	Структура	Времетраење		
		Радио Браво	Радио Аљбана	Радио Бум
1	Говорен дел	40:30:00	17:00:00	15:00:00
2	Музика	112:30:00	135:00:00	138:00:00
3	Други програмски сегменти *	15:00:00	16:00:00	15:00:00
	Вкупно:	168:00:00	168:00:00	168:00:00

**аудио комерцијални комуникации, објави на радиодифузерот во врска со неговите сопствени програми, соопштениеја од јавен интерес, апели за добротворни цели, интермеџо, верски програми, служби и проповеди, програми за физичка култура и рекреација, најавни и одјавни шпици, џинглови и авизо.*

Согласно Правилникот за форматите на програмските сервиси на радиодифузерите³, музички радија од општ формат се програмски сервиси кај кои емитуваната музика е од различни музички жанрови, при што ниту еден од нив не е застапен со повеќе од 70% во вкупно емитуваната музика во текот на една седмица, а говорни радија од општ формат се програмски сервиси кај кои застапените видови програми остваруваат најмалку две од трите медиумски функции (информативна, забавна и образовна) при што ниту една медиумска функција не смее да биде застапена со повеќе од 50% во говорниот дел од програмата во текот на една седмица.

² Програмските концепти на овие три радиостаници се достапни на веб страницата на Агенцијата на следниот линк:

http://avmu.mk/index.php?option=com_content&view=article&id=2121&Itemid=343&lang=mk

³ Правилникот за форматите на програмските сервиси на радиодифузерите е достапен на веб страницата на Агенцијата на следниот линк:

http://avmu.mk/images/Pravillnik_za_formite_na_programskite_servisi.pdf

Говорниот дел од програмскиот сервис РА Аљбана го емитува на албански јазик, РА Браво на македонски јазик, а РА Бум на македонски и на српски јазик.

Од вкупно 17 часа говорен дел во текот на една седмица на РА Аљбана, најголем дел - 41,17%, односно седум часа, се програми коишто ја исполнуваат забавната функција (од нив пак пет часа забавно-информативна програма, и по еден час забавно-образовна и спортска програма).

Шест часа во текот на една седмица ова радио емитува програми со информативна функција, и тоа: по два часа актуелно-информативна говорна шоу програма и информативно-забавна програма, еден час и половина вести и триесет минути друга информативна програма. Останатите четири часа се емитуваат програми со образовна функција (два часа образовна програма и по еден час образовно-забавна и документарна програма).

Од овие три радиостаници, најмногу говорни содржини емитува РА Браво – 40 часа и триесет минути во текот на една седмица. Половина од говорниот дел на оваа радиостаница се програми со информативна функција (15 часа информативно-забавна програма, четири часа вести и еден час информативна програма од областа на уметноста, културата и хуманистичките науки). Во текот на една седмица оваа радиостаница емитува вкупно 15 часа и 30 минути програми со забавна функција (10 часа забавна говорна шоу програма, три часа и триесет минути забавно-информативна програма и два часа спортска програма). Останатите пет часа се програми со образовна функција (по еден час образовна и документарна програма и три часа образовно-забавна програма).

Во текот на една седмица, РА Бум емитува вкупно 15 часа говорна програма. Од нив, шест часа и половина програми со информативна функција (три часа вести, по еден час актуелно-информативна програма и инфо-сервис, и по половина час информативно-забавна, информативна програма од областа на уметноста, културата и хуманистичките науки и друга информативна програма) и исто толку (шест и пол часа) програми со забавна функција (четири часа забавно-информативна програма и по половина час забавна говорна шоу програма, забавно-образовна, спортска, музичка и друга забавна програма). Останатите два часа се програми со образовна функција (по половина час образовна програма, образовно-забавна, документарна и образовна програма од областа на уметноста, културата и хуманистичките науки).

Видови програма		Времетраење по вид програма (часови и минути)		
		Радио Браво	Радио Аљбана	Радио Бум
Информативна функција	Вести/ТВ дневници	4:00:00	1:30:00	3:00:00
	Актуелно-информативна програма			1:00:00
	Актуелно-информативна програма со документаристички пристап			
	Актуелно-информативна говорна шоу програма		2:00:00	
	Преноси или снимки од седници на органите на власта			
	Преноси или снимки од општествено-политички настани			
	Информативни магазини			
	Специјализирани информативни емисии			
	Информативно-забава програма	15:00:00	2:00:00	0:30:00
	Инфо-сервис			1:00:00
Информативна програма од областа на уметноста, културата и хуманистичките науки		1:00:00		0:30:00
	Друга информативна програма		0:30:00	0:30:00
Образовна функција	Образовна програма	1:00:00	2:00:00	0:30:00
	Образовна-забавна програма	3:00:00	1:00:00	0:30:00
	Образовна-забавна програма за физичка култура и рекреација			
	Документарна програма	1:00:00	1:00:00	0:30:00
	Документарно-забавна програма			
	Образовна програма од областа на уметноста, културата и хуманистичките науки			0:30:00
	Документарна програма со религиозна тематика			
Друга образовна програма				
Забавна функција	Забавно-информативна	3:30:00	5:00:00	4:00:00
	Забавна говорна шоу програма	10:00:00		0:30:00
	Забавно-образовна програма			0:30:00
	Забавно-документарна програма		1:00:00	
	Програми со хороскоп/тарот/јасновидци или толкување соншта			
	Спортска програма (пренос или снимка од спортски натпревари или настани и спортски магазини)	2:00:00		0:30:00
	Радио драма (серии, серијали, хумор и сатира)		1:00:00	
	Музичка програма (музичко-говорни програмски целини, снимки и преноси од концерти, музички фестивали, опера и слично, музички спотови, музичка реалистична програма)			0:30:00
	Игри (натпревари со ниска продукциска вредност, натпревари со висока продукциска вредност, квизови, игри со среќа и наградни игри)			
Друга забавна програма			0:30:00	
		40:30:00	17:00:00	15:00:00

Во текот на една седмица, овие три радиостаници емитуваат вкупно 385 часа и 30 минути музика. Најмногу музика емитува РА Бум (138 часа), РА Аљбана емитува три часа помалку, а најмалку РА Браво (112 часа и триесет минути). РА Браво емитува само

популарна (забавна) музика. 95% од музиката на РА Бум е популарна (забавна), а само 5% народна. РА Аљбана емитува 65% народна музика и 35% забавна.

Вид	Жанр	Времетраење (%)		
		Радио Браво	Радио Аљбана	Радио Бум
Народна	Традиционална		25%	3%
	Етно/World music		20%	
	Новосоздадена народна музика		20%	2%
	Вкупна народна музика:		65%	5%
Популарна (забавна)	Поп	45%	30%	45%
	Џез	2%		5%
	Блуз	5%		3%
	Рок/Рок енд рол	38%		40%
	Електронска музика/техно	10%	5%	2%
	Вкупна забавна музика:	100%	35%	95%
Класична				
Духовна				
Вкупна музика:		100%	100%	100%

Подолу на табелата се претставени податоците за структурата на музиката што ја емитуваат овие три радиостаници според јазикот.

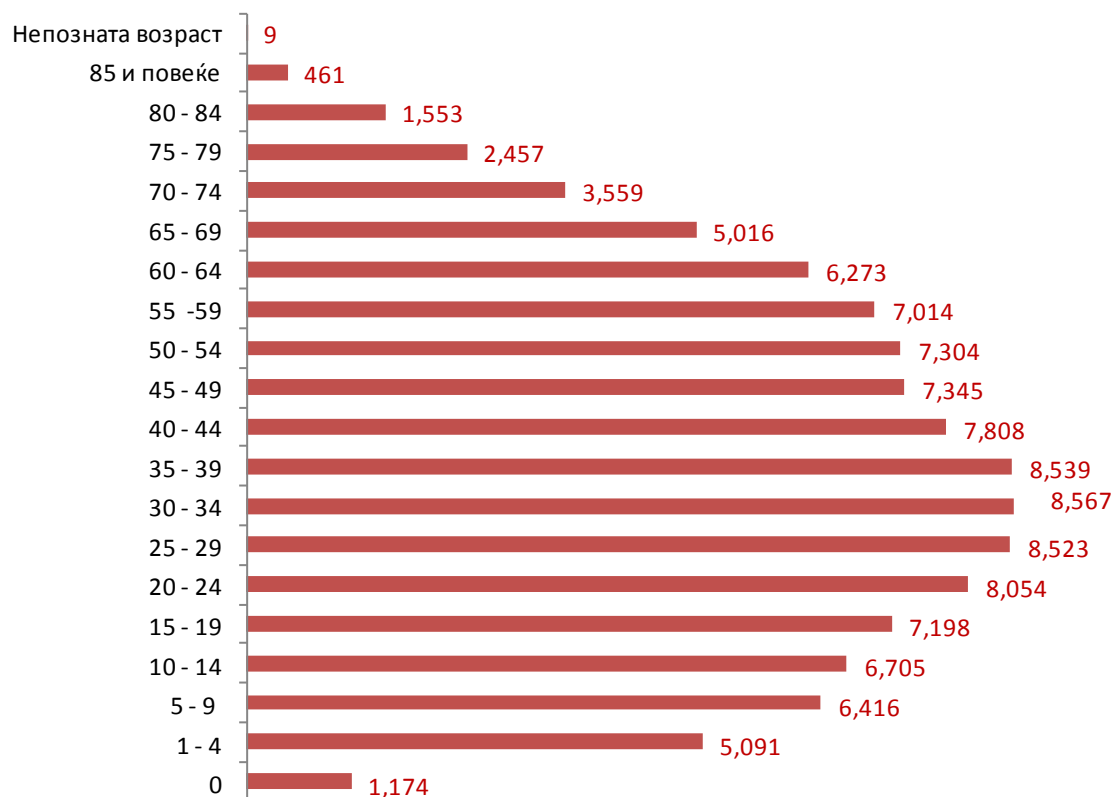
Јазик	Учество		
	Радио Браво	Радио Аљбана	Радио Бум
Македонски	40%		20%
Албански		90%	
Српски			70%
Турски		5%	
Ромски			
Влашки			
Бошњачки			
Хрватски			10%
Словенечки			
Англиски	49%	5%	
Француски	2%		
Шпански	2%		
Португалски	1%		
Др. јазици	6%		
Вкупно:	100%	100%	100%

1.2. ПОТЕНЦИЈАЛ НА ПАЗАРОТ

1.2.1. ПОТЕНЦИЈАЛНА ПУБЛИКА

На 31.12.2015 година, вкупниот број на жители во општината Куманово изнесувал 109.066 лица (користени се податоците од публикацијата „Процени на населението на 30.06.2015 и 31.12.2015 според полот и возраста, по општини и по статистички региони (нтес 3 - 2007 година)⁴“ на Државниот завод за статистика на Република Македонија.

50,4% од нив (или во апсолутна бројка 55.013 биле мажи), а 49,6%, односно 54.053 жени.

Најголем број од населението во Куманово е на возраст помеѓу 30 и 34 години (гледано според старосни групи од по пет години).

⁴ Публикацијата „Процени на населението на 30.06.2015 и 31.12.2015 според полот и возраста, по општини и по статистички региони (нтес 3 - 2007 година)⁴ е достапна на веб страницата на Државниот завод за статистика, на следниот линк: <http://www.stat.gov.mk/Publikacii/2.4.16.10.pdf>

Со оглед на тоа дека не постојат понови податоци за структурата на населението според етничката припадност, во оваа Студија се користени податоците од Пописот на населението, домаќинствата и станите во Република Македонија⁵ од 2002 година.

Вкупниот број на населението во Куманово во 2002 година изнесувал 105.484 жители (3.582 лица помалку отколку во 2015 година). Најголем дел од населението биле македонци (60%, односно 63.746 жители) и албанци (26%, односно 27.290 жители). Останатите 14% биле: срби (9.062), роми (4.256), турци (292), власи (147), бошњаци (20) и 671 лице со некоја друга етничка припадност.

1.2.2. ПОТЕНЦИЈАЛНИ ОГЛАСУВАЧИ

Со оглед на тоа дека најголеми огласувачи на локалните радиостаници се локалните претпријатија, односно од претпријатијата коишто ја вршат дејноста на подрачјето на коешто радиостаницатата емитува програма, во овој дел од Студијава се анализирани податоците за активните деловни субјекти во Куманово. Во 2015 година, вкупниот број на активни деловни субјекти на подрачјето на општината Куманово изнесувал 3.050⁶. Во периодот од 2010 година наваму, единствено во 2013 година бројот на активни деловни

⁵ Публикацијата „Попис на населението, домаќинствата и станите во Република македонија од 2002 година“, е достапна на веб страницата на ДЗС на следниот линк: <http://www.stat.gov.mk/Publikacii/knigaXIII.pdf>

⁶ Податокот е преземен од веб страницата на Државниот завод за статистика на Република Македонија, на следниот линк: http://makstat.stat.gov.mk/PXWeb/pxweb/mk/MakStat/MakStat_DelovniSubj_AktDelovniSubjekti/325_DeISub_Op_03AcDSbG_mk.px/table/tableViewLayout1/?rxid=8ef16a2b-f55d-472f-aa22-8652d358db92

субјекти бил повисок отколку во претходната година. Во останатите години овој број се намалувал.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Микро	1883	2169	2385	2359	2271	2212
Мали	1351	1036	780	827	782	806
Средни	20	20	23	27	22	22
Големи	4	1	4	6	10	10
вкупно	3258	3226	3192	3219	3085	3050

Од вкупно 3.050 активни деловни субјекти, 2.212 биле микро претпријатија⁷ - деловни субјекти кај кои во секоја од последните две пресметковни години, односно во првата година од работењето, биле исполнети следните два критериума: просечниот број на вработени, врз основа на часовите на работа, да е до 10 работници и бруто-приходот што го остварил субјектот од кој било извор да не надминува 50.000 евра во денарска противвредност, а 806 мали субјекти - субјекти кои во секоја од последните две пресметковни години, односно во првата година од работењето, исполниле најмалку два од можните три следни критериуми: просечниот број на вработени, врз основа на часовите на работа, да е до 50 работници; годишниот приход да е помал од 2.000.000 евра во денарска противвредност; просечната вредност (на почетокот и на крајот на пресметковната година) на вкупните средства во активата да е помала од 2.000.000 евра во денарска противвредност.

22 биле средни деловни субјекти – правни лица коишто во секоја од последните две пресметковни години, односно во првата година од работењето, задоволиле најмалку два од можните три следни критериуми: просечниот број на вработени, врз основа на часовите на работа, да е до 250 работници; годишниот приход да е помал од 10.000.000 евра во денарска противвредност; просечната вредност (на почетокот и на крајот на пресметковната година) на вкупните средства во активата да е помала од 11.000.000 евра во денарска противвредност, а останатите 10 биле големи деловни субјекти –

⁷ Распределувањето на деловните субјекти на големи, средни, мали и микро Државниот завод за статистика го врши во согласност со критериумите утврдени во Законот за трговски друштва - бројот на вработените, годишниот приход и просечната вредност на вкупните средства по годишните сметки во последните две години (пресметковни години).

правни лица кои не се распоредуваат во микро, мали или средни претпријатија стекнуваат статус на големи претпријатија.

Во 2015 година, од вкупно 70.139 активни деловни субјекти во Република Македонија, 3.050 биле во Куманово. Овој број бил поголем во само три други македонски општини: Скопје (24.877), Битола (3.897) и Тетово (3.234).

Државниот завод за статистика има обезбедено податоци за остварениот бруто домашен производ (БДП) само по статистички региони (по општини овој податок воопшто не се пресметува) и тоа само до 2013 година⁸.

Бруто домашен производ во милиони денари

Североисточниот регион, покрај општина Куманово ги опфаќа и општините Кратово, Крива Паланка, Липково, Ранковце и Старо Нагоричане. Меѓутоа, најголем број од активните деловни субјекти во овој регион е сконцентриран токму во Куманово – во 2015 година од вкупно 4.139 активни деловни субјекти во регионот, 3.050 биле во Куманово, а слично е и во претходните две години (во 2014 од 4.159 во регионот, 3.085 во Куманово и од 4.302 во регионот во 2013 година, 3.219 во Куманово).

Во 2010 година, остварениот БДП во овој регион претставувал 4,73% од БДП на Република Македонија, во 2011 година 5,51%, во 2012 година 5,53%, а во 2013 година

⁸ Овие податоци се преземени од веб страницата на Државниот завод за статистика на следниот линк: http://makstat.stat.gov.mk/PXWeb/pxweb/mk/MakStat/MakStat_BDP_BDPInvesGodisni_BDPsporedESS2010/675_NacSmA_Reg_BDPreg_mk.px/?rxid=8ef16a2b-f55d-472f-aa22-8652d358db92

5,30%. Во секоја од овие четири години, во североисточниот регион бил остварен најмал БДП од осумте статистички региони.

Стапката на раст на БДП во североисточниот регион во 2011 година изнесувала 23,83%, во 2012 година 0,82%, а во 2013 година 3,12%.

Бруто домашен производ по жител, во денари

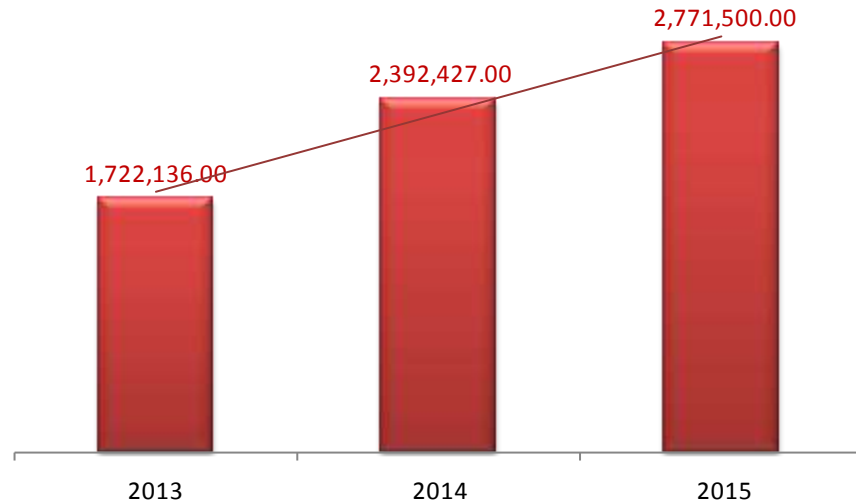

Остварениот БДП по жител во североисточниот регион имал помала вредност од истиот овој показател пресметан на ниво на целата држава. Само во полошкиот регион вредноста на БДП по жител била пониска отколку во североисточниот регион, а во останатите шест статистички региони бил остварен поголем БДП по жител.

1.2.3. ЕКОНОМСКИ ПЕРФОРМАНСИ НА ПОСТОЈНИТЕ РАДИОСТАНИЦИ

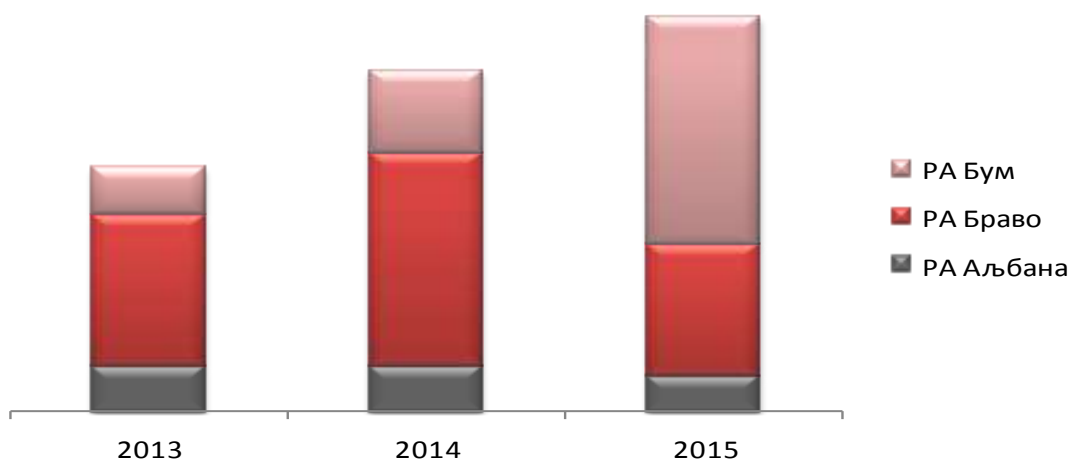
Трите локални радиостаници што емитуваат програма на подрачјето на општина Куманово во 2015 година заеднички оствариле вкупни приходи во износ од 2.771.500,00 денари, што е за 15,84% повеќе отколку во претходната година. Во 2014 година пак, вкупните приходи на овие три радиостаници изнесувале 2.392.427,00 денари, или за 38,92% повеќе отколку во 2013 година.

Вкупно приходи на локалните радиостаници на општина Куманово

Во 2013 и во 2014 година, најголем дел од вкупните приходи на овие три радиостаници остварила радиостаницата Браво – 62,48% од вкупните приходи во 2013 година и 62,72% од вкупните приходи во 2014 година. Во 2015 година, најголем дел од вкупните приходи на локалниот радиски пазар во Куманово остварила радиостаницата Бум – 57,77% од вкупните приходи на трите радиостаници. Во секоја од последните три години, најниски приходи остварувала радиостаницата Аљбана.

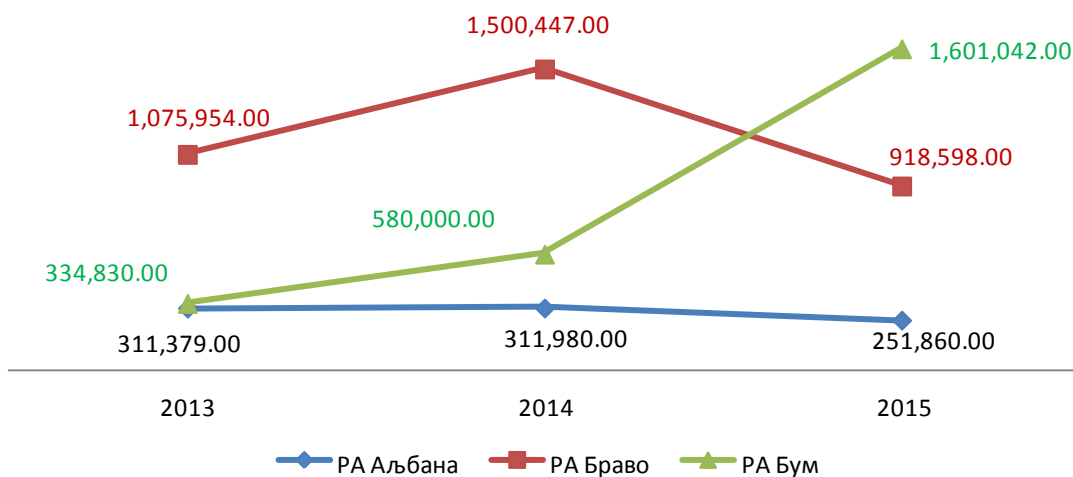
Вкупно приходи на локалните радиостаници на општина Куманово

Во 2014 година сите три радиостаници успеале да остварат повисоки вкупни приходи отколку во претходната година, и тоа радио Аљбана за 0,19%, Браво за 39,45% а БУМ за 73,22%.

Иако заедничките вкупни приходи на трите радиостаници во 2015 година бележат раст од 15,84%, само една радиостаница – Бум остварила повеќе приходи отколку во претходната година, и тоа за 176,04%. Другите две радиостаници оствариле помалку приходи отколку во 2013 година, и тоа радио Браво за 38,78%, а радио Аљбана за 19,27%.

Движење на вкупните приходи на локалните радиостаници на општина Куманово во последните три години

Радиостаницата Браво остварила највисоки вкупни приходи во 2014 година (1.500.447,00 денари), радиостаницата БУМ во 2015 година (1.601.042,00 денари), а радиостаницата Аљбана во 2014 (311.980,00 денари).

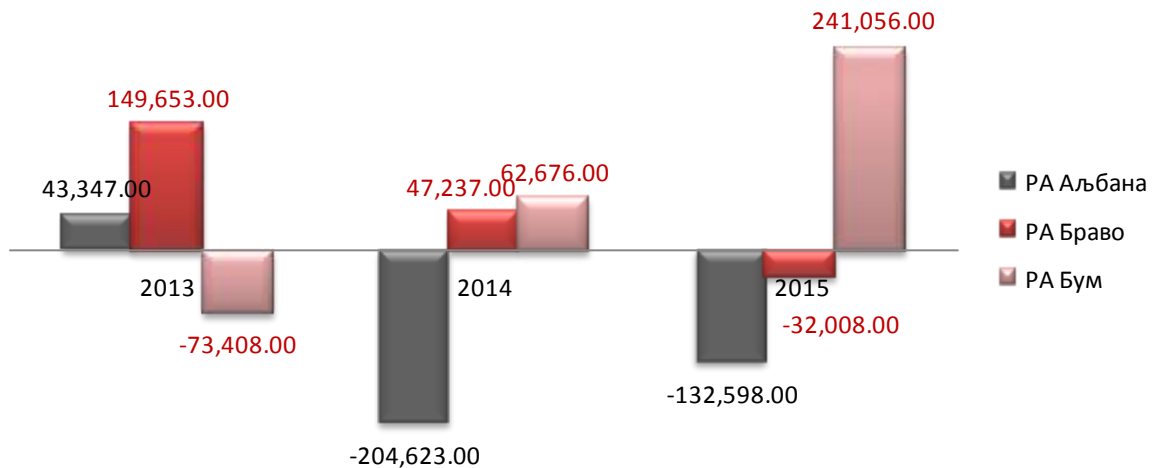
Ако се погледне пак структурата на приходите на секоја радиостаница, забележливо е дека во секоја од претходните три години за секоја радиостаница најзначаен извор на приходи биле приходите од продажба на времето за рекламирање. Овие приходи, за радиостаницата Бум биле и единствен извор на приходи во сите три години.

Приходи од рекламирање и вкупни приходи во последните три години

Во секоја од последните три години, најзначаен извор на приходи за овие три радиостаници биле приходите од продажба на времето за рекламирање. Во 2013 година приходите од рекламирање претставувале 85,56% од вкупните приходи што заеднички ги оствариле овие три радиостаници, во 2014 година – 87,35%, а во 2015 година – 85,91%.

Финансиски резултат во последните три години

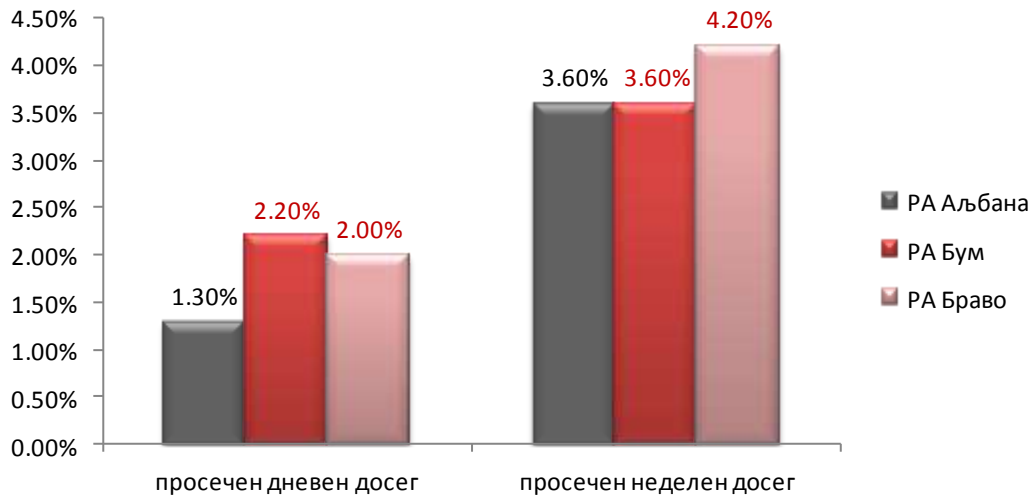

Радиостаницата Албана остварила добивка само во 2013 година, Браво во 2013 година и во 2014 година, а БУМ во 2014 и во 2015 година.

1.2.4. ПОДАТОЦИ ОД МЕРЕЊЕТО НА СЛУШАНОСТА НА РАДИОСТАНИЦИТЕ

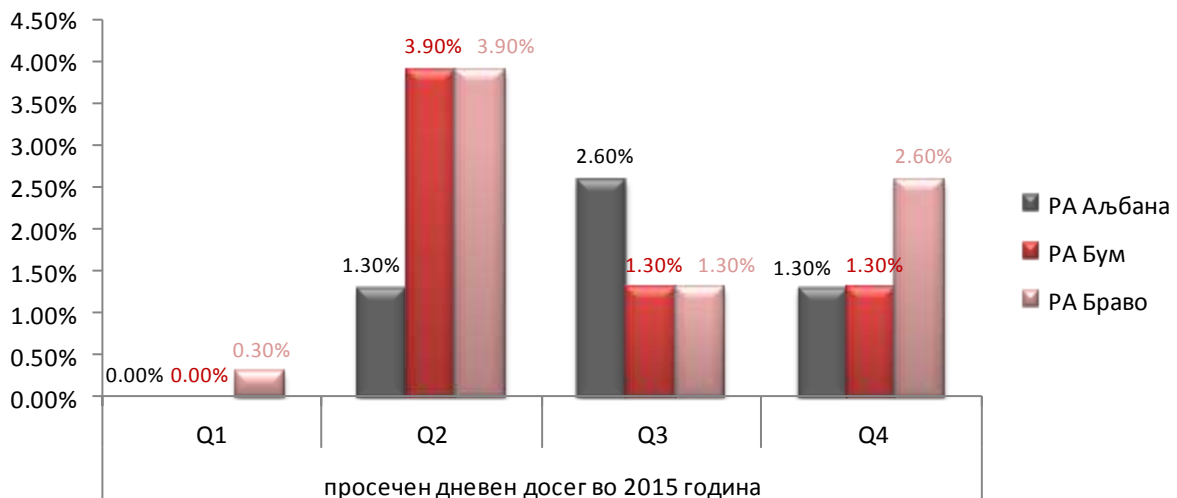
Податоците за досегот на овие три радиостаници се обезбедени од редовните тримесечни истражувања што по нарачка на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги ги спроведува истражувачката агенција Маркет вижн од Скопје⁹.

Просечен дневен и неделен досег во 2015 година

Во 2015 година, највисок просечен дневен досег имала радиостаницата Бум (2,20%), а највисок неделен досег радиостаницата Браво (4,20%).

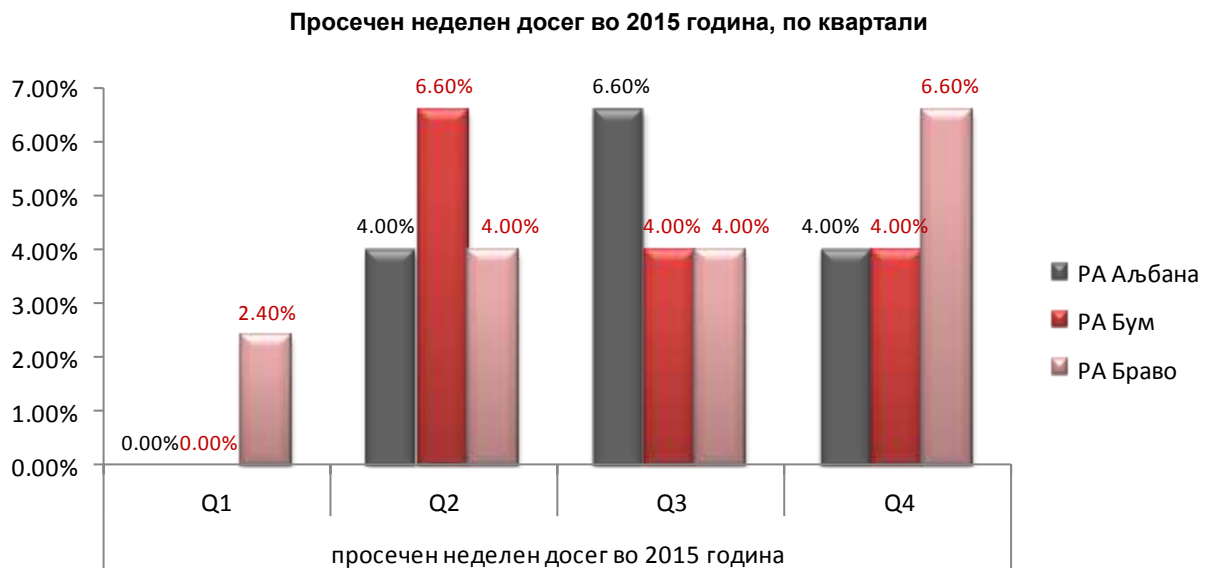
Просечен дневен досег во 2015 година, по квартали

⁹ Податоците се достапни на веб страницата на АВМУ на следниот линк:

http://avmu.mk/index.php?option=com_content&view=article&id=871&Itemid=435&lang=mk

Просечниот дневен досег (daily reach) претставува однос помеѓу популацијата што ја слушала радиостаницата подолго од една минута во било кој период од претходниот ден и популацијата на територијата на којашто зрачи радиостаницата. Радиостаницата Браво имала највисок просечен дневен досег во првото и во последното тромесечие (0,30% односно 2,60%). Во второто тромесечие радиостаниците Бум и Браво имале ист просечен дневен досег (3,90%), а во третото тромесечие најслушана биле радиостаницата Аљбана, со просечен дневен досег од 2,60%.

Просечниот неделен досег (weekly reach) претставува однос помеѓу популацијата што ја слушала радиостаницата подолго од една минута во било кој период од претходната недела и популацијата на територијата на којашто зрачи радиостаницата. Во првиот и во четвртиот квартал од 2015 година највисок просечен неделен досег имала радиостаницата Браво, во вториот Бум, а во третиот Аљбана.

	просечен дневен досег 2016		просечен неделен досег 2016	
	Q1	Q2	Q1	Q2
РА Аљбана	1.61%	2.42%	3.23%	4.03%
РА Бум	3.23%	4.84%	7.26%	5.65%
РА Браво	0.81%	2.42%	4.03%	4.03%

Во првата половина од 2016 година, најслушана била радиостаницата Бум, чиј просечен дневен досег во првото тримесечие изнесувал 3,23%, а во второто 4,84%, а просечниот неделен досег во првото тромесечие 7,26%, а во второто 5,65%.

2. ЗАКЛУЧОЦИ И НАОДИ ОД СТУДИЈАТА

На подрачјето на градот Куманово радио програма емитуваат три локални радиостаници - Трговско радио-дифузно друштво АЉБАНА ПЛУС ДООЕЛ (РА Аљбана), Трговско радиодифузно друштво МУЗИЧКО РАДИО КМР ДООЕЛ (РА Бум) и Трговско радиодифузно друштво РАДИО БРАВО ДООЕЛ (РА Браво). Радиостаниците Аљбана и Бум емитуваат програмски сервиси музичко-говорно радио од општ формат, а радиостаницата Браво програмски сервис говорно радио од општ формат во кое застапените видови програми остваруваат најмалку две од трите медиумски функции. Говорниот дел од програмскиот сервис РА Аљбана го емитува на албански јазик, РА Браво на македонски јазик, а РА Бум на македонски и на српски јазик.

Вкупниот број на жители во општината Куманово, на 31.12.2015 година изнесувал 109.066 лица, од кои најголем дел биле на возраст од 30 до 34 години (според старосни групи од по пет години). Според податоците од Пописот на населението, домаќинствата и становите во Република Македонија од 2002 година, 26% од населението во Куманово биле албанци.

Во 2015 година, вкупниот број на активни деловни субјекти на подрачјето на општината Куманово изнесувал 3.050, од кои 2.212 биле микро субјекти, 806 мали, 22 средни и 10 големи деловни субјекти. Во 2010 година, остварениот БДП во североисточниот регион претставувал 4,73% од БДП на Република Македонија, во 2011 година 5,51%, во 2012 година 5,53%, а во 2013 година 5,30%. Стапката на раст на БДП во овој регион во 2011 година изнесувала 23,83%, во 2012 година 0,82%, а во 2013 година 3,12%.

Анализата на податоците за економското работење на трите локални радиостаници во Куманово, покажува дека РА Аљбана (коешто емитува програма на албански јазик, исто како што е побарано во доставеното барање), во секоја од последните три години остварувало значително пониски приходи отколку другите две радиостаници (во 2015 година приходите на оваа радиостаница биле речиси четири пати пониски од приходите на РА Браво и повеќе од шест пати пониски од приходите на РА Бум). Истовремено, податоците за слушаноста не само што не бележат толкави разлики, туку просечниот неселен досег на оваа радиостаница во 2015 година бил ист како и просечниот неделен досег на РА Бум. Оттука, јасно е дека РА Аљбана не успева својата слушаност да ја ефектуира во приход. Од вкупно 50 комерцијални локални радиостаници во Македонија,

во 2015 година дури 39 оствариле повисоки приходи од РА Албана, а најголем дел од нив работеле во подрачја со далеку помал број на жители и на активни деловни субјекти. Очигледно дека огласувачкиот потенцијал на овој пазар не е целосно искористен и дека со подобро работење би се оствариле повисоки приходи од огласување, што ќе доведе и до подобра програмска понуда.

Во писмото за намери за добивање дозвола за локална радиостаница, наведено е дека *„Нашата целна публика ќе бидат младите луѓе и сите граѓани, чиј интерес е да бидат информирани за статусот на младите во општеството и кои сакаат негово подобрување ... со емитување на програма на албански јазик“.*

Наодите од оваа студија покажуваат дека постои оправданост за објавување оглас за доделување дозвола за радио емитување на локално ниво, на подрачјето на општината Куманово и тоа за програмски сервис говорно - музичко радио со претежно информативен општ формат, на албански јазик.

Од посебна важност е при утврдување на критериумите за оценување на пријавите за учество на јавниот конкурс, да се има предвид насоката од Акцискиот план за спроведување на Стратегијата за развој на радиодифузната дејност за периодот од 2013 до 2017 година *„да продолжи практиката при оценувањето на пријавите за доделување дозволи за линеарни сервиси на регионално и локално ниво повисоко да се бодуваат пријавите кои предвидуваат информации за локални и за регионални теми и настани“*, на што упатува и членот 74 од Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, каде што е предвидено дека доколку дозволата се однесува за телевизиско или радио емитување на регионално или локално ниво, покрај општите критериуми, како дополнителен критериум да се предвиди и понудената застапеност на програми кои ќе третираат настани, информации и други содржини од значење за подрачјето во кое ќе се емитува програмата.